

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึง ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเพื่อพัฒนาการส่งเสริมเกษตรในภาคเหนือ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษา ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือ โดยแบ่งลักษณะงานวิจัยออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาเกษตรกร ด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น และด้านการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรอำเภอหรือผู้ช่วยเกษตรอำเภอ ที่ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในอำเภอหรือกิ่งอำเภอในภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 127 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ และบางส่วนผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอร้อยละ 96.85 เป็นเพศชาย และร้อยละ 3.15 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 48 มีอายุระหว่าง 45 – 49 ปี โดยมีอายุสูงสุด 58 ปี อายุน้อยสุด 40 ปี และอายุเฉลี่ย 48.72 ปี ร้อยละ 77.16 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 50.39 จบสาขาวิชาเอกส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 62.21 ดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอระดับ 7 ร้อยละ 32.28 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเกษตรอำเภอระดับ 6 และร้อยละ 5.51 ดำรงตำแหน่งเกษตรอำเภอระดับ 6 ร้อยละ 70 มีอายุราชการ 21 – 30 ปี โดยมีอายุราชการสูงสุด 43 ปี อายุราชการต่ำสุด 15 ปี และอายุราชการเฉลี่ย 24.72 ร้อยละ 58.3 มีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ระหว่าง 1 – 10 ปี โดยมีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งสูงสุด 30 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่ำสุด 4 เดือน และมีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งเฉลี่ย 10.62 ปี สถานภาพสมรสร้อยละ 92.13 สมรสแล้ว การนับถือศาสนา ร้อยละ 98.43 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 34.6 มีระดับเงินเดือนปัจจุบัน ระหว่าง 20,971 – 23,710 บาท โดยมีอัตราเงินเดือนสูงสุด 27,930 บาท อัตราเงินเดือนต่ำสุด 12,160 บาท อัตราเงินเดือนเฉลี่ย 21,614.33 บาท ร้อยละ 61.42 มีภูมิลำเนา

เดิมอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 81.10 มีการรับรู้ข่าวสารการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรจากวารสารต่าง ๆ ร้อยละ 51.18 มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร และร้อยละ 58.46 มีจำนวนครั้งที่ร่วมงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร 1-2 ครั้ง

การส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอ มีการส่งเสริมการเกษตรด้วยวิธี ส่งเสริมรายบุคคล ส่งเสริมแบบกลุ่ม ส่งเสริมผ่านสื่อมวลชน และมีการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อนำวิชาการเกษตรถ่ายทอดให้กับเกษตรกรตามความต้องการในด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 74.8 มีการนำผลงานวิจัยด้านวิชาการเกษตรและด้านส่งเสริมการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการปฏิบัติงาน โดยแหล่งที่มาของผลงานวิจัย คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษาที่มีการเปิดสอนวิชาเกษตร เป็นต้น เพื่อพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการเกษตร ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร

ในส่วนปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาที่เกิดจากเกษตรกร เช่น เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มที่จะดำเนินงานร่วมกัน เกษตรกรมีความรู้ที่น้อยและไม่ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เช่น ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ และปัญหาเกิดจากการส่งเสริมการเกษตร เช่น อัตราเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีน้อย นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย และขาดการประสานงาน เป็นต้น

และในอนาคต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ (ร้อยละ 100) ให้ความคิดเห็นว่าจะมีการนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้ กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกร และเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือต่อไป

ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการ

จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมีความต้องการงานวิจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาเกษตรกร ด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น และด้านการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

ลักษณะงานวิจัยด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอต้องการเรื่อง การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมา คือ ระบบข่าวสารทางการเกษตร การบริหารหรือการจัดการถ่ายทอดเทคโนโลยี การอบรมทางส่งเสริมการเกษตร ยุทธวิธีในการเข้าถึงเกษตรกรที่ยากจน การผสมผสานการใช้สื่อสารการเกษตรในกิจกรรมเฉพาะกิจ วิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ สื่อมวลชน และการยอมรับนวัตกรรมการเกษตรของเกษตรกร ตามลำดับ

ลักษณะงานวิจัยด้านการพัฒนาเกษตรกร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอต้องการเรื่อง การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาเกษตรกรมากที่สุด รองลงมา คือ การพัฒนาและช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ การพัฒนาอาชีพการเกษตร การผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร การพัฒนาความเป็นผู้นำของเกษตรกร สันเชื่อกาเกษตร ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร การดำเนินธุรกิจการเกษตรของเกษตรกร สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการเกษตรของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น โอกาสในการทำงานเพิ่มขึ้นของเกษตรกร การให้การศึกษาแก่เกษตรกรเกี่ยวกับสวัสดิการของรัฐ และสภาพสังคมที่สำคัญต่องานส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

ลักษณะงานวิจัยด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอต้องการเรื่องภูมิปัญญาของชาวบ้านมากที่สุด รองลงมา คือ การทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ เทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร การตลาดการเกษตร การใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร เทคโนโลยีของสถาบันวิจัย การดัดแปลงเทคโนโลยีที่มีอยู่เดิมของเกษตรกร การจัดการฟาร์ม เทคโนโลยีของเกษตรกรที่มีอยู่ในท้องถิ่น การทดสอบเทคโนโลยีที่สูงเกินไปเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานส่งเสริมการเกษตร และเคหกิจเกษตร ตามลำดับ

ลักษณะงานวิจัยด้านการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอต้องการเรื่องศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มากที่สุด รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การบริหารงานส่งเสริมการเกษตรการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร

เสริมการเกษตร การประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร และการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ให้ความคิดเห็นว่า ประโยชน์ของงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรทำให้เกิดความรู้ใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนวิชาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกิดความมั่นใจในการที่จะนำเอาวิทยาการแผนใหม่ ไปส่งเสริมให้กับเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น ช่วยปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างของงานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรสามารถช่วยกันแก้ปัญหาในการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน ช่วยให้ผู้บริหารได้รับทราบข้อเท็จจริง รวมทั้งข้อมูลที่สำคัญในการที่จะวินิจฉัย สั่งการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผนนโยบาย ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของนักบริหาร ในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจได้ดีและมีประสิทธิภาพ ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยในการกำหนดนโยบายและวางแผนได้อย่างถูกต้อง สามารถกำหนดมาเป็นแนวทางการวางแผน หรือนโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตร ช่วยให้เกษตรกรนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนหรือนโยบายในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตร ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและดียิ่งขึ้น และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ร้อยละ 69.23 มีปัญหาด้านนโยบาย ร้อยละ 59.62 มีปัญหาด้านแหล่งข้อมูล ร้อยละ 57.69 มีปัญหาด้านงบประมาณ ร้อยละ 56.73 มีปัญหาด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ร้อยละ 55.77 มีปัญหาด้านบุคลากร ร้อยละ 40.38 มีปัญหาด้านเวลา และร้อยละ 15.38 มีปัญหาด้านอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมากกว่าร้อยละ 50 มีประสบการณ์ในการทำวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร และมีการนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรไปใช้ในการวางแผน และการปฏิบัติงาน และมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอบางส่วนที่ไม่ได้นำผลงานวิจัยมาใช้ด้วยเหตุผลที่ว่า เกษตรกรในพื้นที่ยังไม่พร้อมที่จะยอมรับเทคโนโลยี สำหรับอนาคตเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(ร้อยละ 100) มีความต้องการที่จะนำผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรมาใช้ในการวางแผนและการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ มีการให้ความสำคัญ เห็นประโยชน์ และความจำเป็น ที่จะต้องมีผลงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหา พัฒนา ปรับปรุง การส่งเสริมการเกษตร และเมื่อพิจารณาลักษณะงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ มีความต้องการลักษณะงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรระดับมาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (2543 :2) ว่า งานวิจัยในระดับต่าง ๆ มีความสำคัญและมีความจำเป็นเท่า ๆ กัน แต่ขึ้นอยู่กับประเด็นของเรื่องนั้น ๆ ว่าจำเป็นต้องการองค์ความรู้ในระดับใดที่จะสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ได้ โดยลักษณะงานวิจัยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมีความต้องการเป็นอันดับแรก คือ ลักษณะงานวิจัยด้านการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร (4.02) รองลงมาคือ ลักษณะการวิจัยด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี (3.97) ลักษณะงานวิจัยด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีในท้องถิ่น (3.94) และลักษณะงานวิจัยด้านการพัฒนาเกษตรกร (3.92) ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวมของลักษณะงานวิจัยที่ต้องการทั้ง 4 ด้านเท่ากับ 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 และเมื่อพิจารณาหัวข้อวิจัยพบว่า หัวข้อวิจัยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมีความต้องการเป็นอันดับแรก คือ การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.45 เนื่องจากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับวิทยาการที่เผยแพร่ออกไปบางชุมชนหรือบางท้องที่ เกษตรกรมีความหลากหลายในเรื่องของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และมีความหลากหลายในเรื่องของการทำการเกษตร มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ทำให้การปฏิบัติงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกิดปัญหามากขึ้น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังมีข้อจำกัดทางด้านความรู้ ทรัพยากร เวลา งบประมาณ และจำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีคุณภาพ ส่วนหัวข้อวิจัยอื่นๆ พบว่า 10 อันดับหัวข้อวิจัยที่มีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยรองลงมา ได้แก่

1. ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18)
2. ระบบข่าวสารทางการเกษตร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.18)

3. การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาเกษตรกร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17)
4. การบริหารหรือการจัดการการถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.17)
5. การทำการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.15)
6. เทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.13)
7. การตลาดการเกษตร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.13)
8. ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.12)
9. การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09)
10. การพัฒนาและช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร (ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.09)

เมื่อนำปัญหาที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอประสบในการส่งเสริมการเกษตร ทั้งในส่วนของปัญหาที่เกิดจากเกษตรกร ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มาร่วมพิจารณา จะพบว่าหัวข้อวิจัยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยรองลงมานั้นจะสอดคล้องกับปัญหาที่ประสบในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอมีความต้องการผลงานวิจัยเหล่านี้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดย ภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อนำไปใช้ในเรื่องการค้าเงินชีวิตและการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น การใช้พืชสมุนไพรกำจัดแมลงจะช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต และมีสุขภาพที่ดีขึ้นเนื่องจากไม่ต้องไปเสี่ยงต่อการใช้สารเคมี ระบบข่าวสารทางการเกษตร ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่ถูกต้อง รวดเร็ว จะช่วยให้เกษตรกรสามารถได้รับความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เช่น ปริมาณน้ำฝน ภัยธรรมชาติ โรคแมลงศัตรูพืช เป็นต้น การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาเกษตรกร เนื่องจากการรวมกลุ่มจะสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร เช่นในเรื่องของการต่อรองราคาผลผลิตที่จะจำหน่าย การรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตจำนวนมากเพื่อที่จะสามารถซื้อได้ในราคาถูก การได้รับการบริการหรือความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ แต่ปัญหาที่ประสบคือ เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มที่จะดำเนินการร่วมกัน หรือรวมกลุ่มกันได้ไม่จริงจัง ไม่เข้มแข็ง การบริหารหรือการจัดการเทคโนโลยี ซึ่งหมายถึงการจัดสรรต่างๆไปยังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามที่ต่างๆ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือเกษตรกรในการประกอบอาชีพ การทำการเกษตรในรูปแบบต่างๆ เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เพื่อเสริมความรู้ และนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร เทคโนโลยีที่เหมาะสมทางการเกษตร ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีการนำเทคโนโลยีต่างๆมาใช้เป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ระบุว่า ยังมีเทคโนโลยีอีกหลายชนิดที่ไม่เหมาะสม โดยสังเกตได้ว่า เมื่อนำมาใช้แล้ว ทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย จึงมีความต้องการหัวข้อวิจัยนี้เพื่อใช้ในการ

แก้ปัญหา การตลาดการเกษตร การตลาดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการที่จะตัดสินใจว่าจะปลูกพืชชนิดใด จำนวนเท่าไร จะนำไปจำหน่ายที่ไหน เป็นต้น ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ปัญหาในการส่งเสริมการเกษตรนั้นส่วนหนึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะช่วยให้ทราบถึงข้อมูล และนำไปแก้ปัญหา เช่น ฝึกอบรมในเรื่องการทำวิจัย การใช้สื่อ ฯลฯ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ พื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรเมื่อใช้ไปนานๆ จะประสบปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรจึงมีการตัดต้นไม้หรือบุกรุกเขตป่าสงวนเพื่อใช้พื้นที่ ดังนั้นการศึกษาวิจัยการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะช่วยในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ การพัฒนาและช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร หัวข้อวิจัยนี้จะสร้างประโยชน์อย่างมากให้กับเกษตรกร โดยจะได้เรียนรู้ถึงวิธีการหรือการปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากภาครัฐบาล

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอยังระบุอีกว่า งานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรควรจะเป็นไปในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและบุคคลเป้าหมายคือ เกษตรกรมีส่วนร่วมในงานวิจัย เพื่อที่จะได้ข้อมูล ปัญหา ที่ตรงกับความเป็นจริง แก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการ และ เจ้าหน้าที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี (2540:23) ว่า การนำเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการวัดความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ของงานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดขึ้นซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายและแนวทางของรัฐบาล ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน สำหรับประโยชน์ที่จะได้รับจากผลงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร พบว่า ทำให้เกิดความรู้ใหม่ เป็นการเพิ่มพูนวิชาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ช่วยให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกิดความมั่นใจในการที่จะนำเอาวิชาการแผนใหม่ไปส่งเสริมให้กับเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม

ดังนั้นนอกจากงานวิจัยทางด้านวิชาการเกษตรแล้วจึงจำเป็นที่จะต้องมียานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร มาใช้ประกอบในการวางแผนและการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมการเกษตร โดยเฉพาะเรื่อง การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ทั้งนี้ผู้บริหารระดับสูงควรที่จะให้ความสำคัญกับงานวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรเพิ่มมากขึ้น เช่น สนับสนุนในเรื่องของการทำวิจัย การเผยแพร่ผลงานวิจัยผลงานวิจัย แหล่งข้อมูลที่ใช้ใน

การค้นคว้าหาความรู้ การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร และการวิจัย ด้านส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร
2. สนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณในการทำวิจัยของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ
3. นอกจากเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอแล้ว ควรจะมีการทำงานวิจัยควบคู่กันไปด้วย และงานวิจัยดังกล่าวควรจะเป็นงานวิจัยในรูปแบบ Research and Development เพราะนอกจากจะทำให้งานส่งเสริมการเกษตรและการเกษตรของเกษตรกรพัฒนาขึ้นแล้ว ยังทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ด้วย
4. ควรมีการจัดการฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยด้านการส่งเสริมการเกษตรให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ
5. ในส่วนของแนวทางการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตรในอนาคต จะต้องมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่มีการวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการ สถาบันอุดมศึกษา องค์กรเอกชนและหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร ให้ต่อเนื่องและเป็นระบบที่ชัดเจน
6. ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของงานวิจัย พิจารณาเรื่องที่มีความจำเป็นสามารถนำมาใช้ได้จริง และเป็นที่ต้องการ เช่น การใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น นำไปเป็นหัวข้อในการศึกษาวิจัยและถ่ายทอดผลงานวิจัยไปยังหน่วยงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แก้ปัญหาการเกษตรของเกษตรกร และเป็นการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรต่อไป
7. ควรมีการฝึกอบรมระเบียบวิธีวิจัยทางส่งเสริมการเกษตรให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะ ลักษณะงานวิจัยที่ต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในภาคเหนือ เท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยลักษณะงานวิจัยที่ต้องการ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการวางแผนเกี่ยวกับการวิจัย
2. ควรศึกษาวิจัยถึงลักษณะงานวิจัยที่ต้องการด้านวิชาการเกษตร ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ เพื่อพัฒนาการเกษตร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ในการทำวิจัยด้านส่งเสริมการเกษตร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการทำวิจัยในด้านส่งเสริมการเกษตรต่อไป